

بررسی نقش فرهنگ خوشبینی علمی در توانمند سازی ساختار مدارس ابتدایی ناحیه ۱ شهر ارومیه

فرشید رستم زاده^۱، سمیه بابایی^۲

^۱ دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناس آموزش ابتدایی، گروه علوم تربیتی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران

چکیده

تحقیق حاضر به دنبال آن است به بررسی نقش فرهنگ خوشبینی علمی در توانمند سازی ساختار مدارس ابتدایی ناحیه ۱ شهر ارومیه بپردازد. روش تحقیق پژوهش حاضر از نظر هدف و ماهیت کاربردی و از نظر فلسفه پژوهش کمی و از نظر استراتژی و مسیر اجرا توصیفی از نوع ماتریس همبستگی می باشد. جامعه آماری مورد بررسی در این پژوهش شامل مدیران مدارس ابتدایی ناحیه ۱ شهر ارومیه می باشد که بر اساس آمار گرفته شده از واحد آمار شامل ۱۵۲۰ نفر می باشد. حجم نمونه تعیین شده بر اساس فرمول کوکران ۳۰۷ نفر برآورد گردیده پرسشنامه ها در بین این افراد توزیع گردیده است. به منظور بررسی روایی از روایی محتوایی و صوری استفاده شده است. همچنین پایایی پرسشنامه بر اساس روش آلفای کرونباخ ارزیابی گردید. در این تحقیق از آزمون کلموگروف اسمیرنف به منظور بررسی نرمال بودن داده ها استفاده شده است؛ و با توجه به نرمال بودن داده ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی استفاده شده است. نتایج آزمون نشان می دهد که فرهنگ خوشبینی علمی بر توانمند سازی ساختار تاثیر دارد.

واژه های کلیدی: فرهنگ خوشبینی علمی، توانمند سازی ساختار، مدارس ابتدایی شهر ارومیه ناحیه یک

مقدمه

با توجه به گفته کلمن، عوامل اجتماعی اقتصادی عامل مهمی در عملکرد دانش آموزان است اما عوامل دیگری نیز پس از کنترل عوامل اجتماعی اقتصادی، پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را پیش بینی می کند و آن تأکید علمی مدرسه، کارآمدی گروهی معلمان و اعتماد اعضای مدرسه به دانش آموزان و اولیاست. ارتباط میان این سه عامل یک ارتباط مثلثی است که هریک بردیگری اثر می گذارد. (کریمی، ۱۳۹۹: ۲۶) اعتماد مدرسه به والدین و دانش آموزان، حس کارآمدی گروهی را تقویت می کند و کارآمدی گروهی، اعتماد را تقویت می کند. همچنین اعتماد میان معلمان و اولیا، دانش آموزان را برای رسیدن به استانداردهای بالای آموزشی کمک می کند و این استانداردها اعتماد را افزایش داده و نهایتاً باورهای اعضای مدرسه، اقداماتی را در جهت اثرات مثبت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موجب می شود و بر پیشرفت علمی تأکید می کند و تأکید علمی، کارآمدی گروهی را تقویت می کند. همه این عوامل خوشبینی علمی رابطه تبادلی با یکدیگر دارند و فرهنگ خوشبینی علمی را در مدرسه ایجاد می کنند (ذبیحی حصاری و همکاران، ۱۳۹۳: ۹۱) رهبران آموزشی باید پاسخگوی دستیابی دانش آموزان به موفقیت و پیشرفت تحصیلی بوسیله عوامل خوشبینی باشند. ساختار توانمند ساز نیز با اعتماد به مدیر و ارتباطات روشن، میان معلمان و مدیران مرتبط است. بنابراین وجود ساختار مناسب در مدرسه انتظار می رود.

بیان مسئله

فرهنگ مدرسه به عنوان مجموعه ای از ارزشها، باورها و رفتارهایی که در محیط مدرسه ترویج می شود تاثیر فراوانی بر دانش آموزان دارد. ریشه نظریه خوشبینی علمی نظریه های خودکارآمدی و شناختی اجتماعی و پژوهش های آنها پیرامون فرهنگ و درباره خوشبینی می باشد. با نگاهی به بستر کلاس درس می توان متوجه شد که معلمان خوشبین بر ویژگی های مثبت دانش آموزان، کلاس، مدرسه و جامعه تاثیر دارند. خوشبینی علمی بر سختگیری و مشارکت در یادگیری دانش آموزان تمرکز دارد. (چراغی خواه، ۱۳۹۸: ۳۱). خوشبینی علمی ترسیم کننده یک تصویر غنی از عاملیت انسانی است که رفتار جمعی را در قالب ابعاد شناختی، محیطی (عاطفی) و رفتاری تشریح می کند. همچنین خوشبینی به عنوان یک مجموعه سه تایی از تعامل ها مورد توجه قرار می گیرد که در آن هر عامل از نظر عملکردی وابسته به دیگر عامل هاست که این سه وجه در تعامل با یکدیگر یک محیط یادگیری مثبت را ایجاد می کنند که در صورت فقدان عوامل سه گانه یک محیط کاملاً منفی ایجاد می کند. (کریمی، ۱۳۹۹: ۲۶). نظریه ای در مورد خوشبینی علمی چه به لحاظ بالینی و چه به لحاظ روانشناسی در حفظ مشکلات روان شناختی و سلامت مختلف دخالت دارد. مثلاً پژوهش ها نشان داده اند که رشد حرفه ای با علائم افسردگی، اضطراب، فکر خودکشی، اختلال خوردن، رضایت از زندگی کمتر، اضطراب اجتماعی بیشتر، بهزیستی روان شناختی کمتر ارتباط دارد. (زرگر و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۳).

بروکراسی دارای معنی مثبت و منفی است و اولین بار توسط ماکس وبر مطرح گردید. دو ویژگی اساسی سازمان های بوروکراتیک رسمی بودن و متمرکز بودن است. (همان) ساختار بروکراسی توانمندساز، میزانی است که ساختارها و فرایندهای مدرسه، معلمان را توانمند می کند. همچنین این ساختار حمایتی است و منجر به حل مسائل میان افراد می گردد. از این رو هدف از این، بررسی تاثیر فرهنگ، بر شاد زیستن و خوش بینی علمی دانش آموزان است و و چه رابطه ای میان فرهنگ خوشبینی علمی معلمان و ابعاد آن با ساختار توانمند ساز وجود دارد. روش اجرای پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه مورد مطالعه شامل کلیه معلمان مدارس ابتدایی شهر ارومیه در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ است که با روش نمونه

گیری تصادفی چند مرحله ای انتخاب و مورد مطالعه قرار می گیرند. پژوهش حاضر با عنایت به تبیین متغیرهای تحقیق و پیشینه آن به دنبال بررسی وضعیت نقش فرهنگ خوشبینی علمی در توانمند سازی ساختار مدارس ابتدایی شهر ارومیه می پردازد.

اهمیت و ضرورت

در نظام آموزشی هر کشور، اهمیت معلمان و نقش آنان به ویژه در آموزش ابتدایی انکار ناپذیر است. بنابراین خوش بینی تحصیلی آنان در دوره ابتدایی از وظایفی است که همه نظام های آموزشی باید خود را ملزم به اجرای آن در توانمند سازی ساختار سازند. علاوه بر آن نقش نوین معلم در قرن حاضر ایجاب می کند که مهارت های معلمان در توانمند سازی ساختار مدارس مورد توجه قرار گیرد در غیر این صورت هدف هایی که در نظر گرفته شده دست نیافتنی خواهد شد. با توجه به اینکه خوش بینی علمی به ایجاد محیط مثبت در مدرسه کمک می کند و این محیط باعث ایجاد کارآمدی معلمان می گردد. (سطری، ۱۳۹۵: ۸۰) امید می رود نتایج احصاء شده از این تحقیق مورد استفاده سازمان آموزش و پرورش به خصوص معلمان و دانش آموزان شهر ارومیه و وزارت علوم و تحقیقات قرار بگیرد.

اگر موضوع پیش رو انجام نگیرد تبعات زیر را بدنبال خواهد داشت:

- ۱- هدف هایی که در خوش بینی علمی در نظر گرفته خواهد شد دست نیافتنی خواهد شد.
- ۲- مشکلات عاطفی و محیط نا امن و نا خوش آیند در ساختار توانمند مدرسه بیشتر می شود.

ادبیات تحقیق

خوشبینی علمی:

خوشبینی علمی ترسیم کننده یک تصویر غنی از عاملیت انسانی است که رفتار جمعی را در قالب ابعاد شناختی، محیطی (عاطفی) و رفتاری تشریح می کند. همچنین خوشبینی علمی به عنوان یک مجموعه سه تایی از تعامل ها مورد تصور قرار می گیرد که در آن هر عامل از نظر عملکردی وابسته به دیگر عامل هاست که این سه وجه در تعامل با یکدیگر یک محیط یادگیری مثبت را ایجاد می کنند. این سه مفهوم نه تنها دارای ماهیت و عملکرد مشابهی هستند، بلکه قابلیت اثر مثبت یکسانی نیز بر روی موفقیت دانش آموزان دارند؛ در واقع هوی و همکارانش (۲۰۰۷) نشان دادند که سه ویژگی جمعی مدرسه به همراه هم در یک ظاهر یکپارچه، محیط یادگیری مثبت و فعال به وجود می آورند. تاریخچه خوشبینی علمی و نظریه های خودکارآمدی و شناختی اجتماعی باندورا و پژوهش های آن پیرامون جو و فرهنگ خوش بینی می باشد خوشبینی علمی بر سختگیری و مشارکت در یادگیری دانش آموزان تمرکز دارد.

ساختار توانمند سازی:

ساختار توانمند ساز با سلسله مراتب مدیریت، قوانین، رویه ها و فرآیندهای مدرسه مرتبط است. همچنین هوی و سوئیت لند در پژوهش خود دریافتند که ساختار توانمند ساز، نوآوری، مشارکت و اعتماد میان افراد را افزایش می دهد. در این مدارس رویه ها

و قوانین از انعطاف زیادی برخوردارند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که مدرسه باید به طرز فکر و باورهای معلمان درباره مدرسه اهمیت دهد و مدیران باید همه تلاش خود را برای بهبود طرز فکر معلمان درباره مدرسه، انگیزه برای اتخاذ استانداردهای بالای آموزشی به کاربندند. هوی و همکاران (۲۰۰۷) به این نتیجه رسید که خوش بینی معلمان، تاثیر مثبتی بر روی موفقیت تحصیلی دانش آموزان دارد بنابراین موفقیت تحصیلی مورد تاکید و تقویت قرار می‌گیرد. علاوه بر این، تاکید تحصیلی، ساختار توانمندی را تقویت می‌کند. در مجموع نتایج احصاء شده تحقیق حاکی از آن است که هر سه جزء با یکدیگر روابط سازنده وجود دارد. (معمارباشی، اکبر، بررسی خوبینی تحصیلی، ۱۴۰۱: ۸۲) بین فرهنگ خوشبینی علمی و توانمند سازی ساختار مدارس ابتدائی شهر ارومیه ناحیه یک، رابطه مثبت و معنا داری وجود دارد. نتایج پژوهش نشانگر این است که فرهنگ خوش بینی علمی نقش مهمی در توانمند سازی ساختار مدارس ابتدائی شهر ارومیه ناحیه یک دارد. نتایج احصاء شده از تحقیق (معمار باشی، ۱۴۰۱: ۸۳) تحت عنوان خوش بینی تحصیلی نشانگر آن است که میزان فرهنگ خوشبینی علمی و توانمند سازی ساختار مدارس ابتدائی شهر ارومیه ناحیه یک مؤثر واقع شده است. رنجبر سطری (۱۳۹۵) در تحقیق تحت عنوان اثربخشی آموزش خوش بینی تحصیلی از طریق قصه گوئی بر سازگاری تحصیلی، پسران ۱۲-۱۴ ساله کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شهر سقز، مورد مطالعه قرار داد و پس از تحلیل نتایج، اثر خوش بینی را روی نمونه مورد مطالعه، مثبت ارزیابی کرد مرادی (۱۳۹۴) در تحقیق تحت عنوان، خوشبینی تحصیلی معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در مدارس متوسطه شهری، منطقه تهران به این نتیجه رسید که از بین مولفه های سه گانه ی خوشبینی تحصیلی، حس کارآمدی بیشترین تاثیر را در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد.

پیشینه تحقیق

- چراغی خواه (۱۳۹۴) نقش خوشبینی تحصیلی، هیجانات تحصیلی و بهزیستی مدرسه در عملکرد ریاضی دانش آموزان شهر کرج را مورد بررسی قرار داد و به این نتیجه رسید که بین دختران و پسران در عملکرد ریاضی تفاوت وجود دارد بدین معنی است که در پسران نقش خوش بینی تحصیلی بیشتر از پسران است. عباسیان و حیدرزاده (۱۳۹۳) به تبیین نقش خوش بینی تحصیلی و ساختار توانمندساز در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان منطقه ۵ تهران پرداخته و پس از تحلیل نتایج به این نتیجه رسیدند که خوش بینی تحصیلی و ساختار توانمند ساز در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نقش بسزایی دارند. بی سپار (۱۳۹۳) در تحقیق خود تحت عنوان بررسی رابطه بین معنای تحصیلی، سبک های مقابله ای و خوشبینی با فشار روانی ادراک شده، در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور و آزاد اسلامی شهر پیرانشهر، تاثیر خوشبینی تحصیلی را در کاهش فشار روانی دانشجویان مثبت ارزیابی نمود. باول (۲۰۲۲) در مطالعه ای با هدف بررسی رابطه خوشبینی تحصیلی و تعهد شغلی معلمان، به این نتیجه رسید که این مفاهیم یا باورهای مهم بر روی هم سازه واحد خوشبینی تحصیلی معلمان را شکل می‌دهند که روابط مثبت معناداری با تعهد شغلی آنان دارد. نتایج تحقیق مقار و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد که تأکید علمی و اعتماد معلم به دانش آموزان و اولیا، تأثیر مستقیم و مثبتی بر خودکارآمدی زبان انگلیسی دارد. خوشبینی علمی در سطح معلمان، حس کارآمدی، اعتماد به دانش آموزان و اولیا و تأکید بر امور علمی آنان را تقویت می‌کند. نتایج تحقیقات نشانگر این است که تأکید علمی، اعتماد اعضای مدرسه و باورهای کارآمدی گروهی انتظارات رفتاری و هنجاری مدرسه را تشکیل می‌دهند. تأکید علمی معلمان در کلاس درس و رفتارهایشان، منجر به خودکارآمدی دانش آموزان در درس هایشان می‌شود. نتایج احصاء شده از این تحقیق تور و بی ویل (۲۰۲۰) بیانگر این است که هر چه قدر خوشبینی علمی بیشتر باشد، پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نیز

افزایش می یابد. نتایج تحقیق واتس (۲۰۱۹) حاکی از آن است که ساختار توانمندساز و ذهن آگاهی با یکدیگر رابطه داشته و هردوی آنها با خرده مؤلفه های توانمندسازی ارتباط دارند.

روش شناسی پژوهش روش تحقیق مورد استفاده در این تحقیق برای بررسی تجربی فرضیات، روش تحقیق پیمایشی است. پژوهش حاضر بر اساس هدف از نوع کاربردی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات و توصیفی از نوع همبستگی می باشد. در این پژوهش از روش نمونه گیری تصادفی طبقه بندی شده استفاده گردیده است جامعه آماری مورد نظر در این پژوهش، مدیران مدارس ابتدایی شهر ارومیه ناحیه یک بودند ($N=1520$) و پرسشنامه بین ۳۰۷ نفر از آنها پخش شده است و مورد ارزیابی قرار گرفته است با استفاده از آزمون کلموگروف اسمیرنوف به این نتیجه رسیدیم که تمامی متغیرهای مورد بررسی دارای توزیع نرمال می باشند.

روش تجزیه و تحلیل داده های آماری

با استفاده از آمار توصیفی به بررسی ویژگیهای جمعیت شناختی پاسخ دهندگان پرداختیم گروه سابقه کار پاسخ دهندگان به ترتیب فراوانی عبارت است از: ۱۵-۱۰ سال، ۲۰-۱۵ سال، ۵-۱ سال، ۱۰-۵ سال و ۲۰-۳۰ سال، میزان تحصیلات به ترتیب کارشناسی، کارشناسی ارشد، کاردانی، دیپلم و دکتری، همچنین ۸۲/۳٪ پاسخ دهندگان مرد و ۱۷/۷٪ زن می باشند

۱-۵ فرضیه اول تحقیق: فرهنگ خوشبینی علمی بر توانمندسازی ساختار در میان مدیران مدارس ابتدایی شهر ارومیه ناحیه یک غربی تاثیر دارد

جدول ۱: نتایج آزمون گلموکروف-اسمیرنوف

شرح آزمون گلموکروف-اسمیرنوف			
سطح معنی داری (دوطرفه)	تعداد	آماره	فرهنگ خوشبینی علمی
۰/۱۲۰	۳۰۷	۱/۱۱۰	

با توجه به نتایج جدول فوق، که در آن میزان سطح معنی داری آزمون گلموکروف-اسمیرنوف ۰/۰۰۰ که کمتر از $\alpha=0/05$ گزارش شده است؛ می توان نتیجه گرفت که نتایج این روش، نرمال بودن داده های مربوط به متغیر فرهنگ خوشبینی علمی را تأیید می کند.

جدول ۲ بررسی رابطه بین فرهنگ خوشبینی علمی بر توانمندسازی ساختار

توانمندسازی ساختار		
ضریب همبستگی پیرسون	۰/۶۰۴	فرهنگ خوشبینی علمی
سطح معناداری	۰/۰۰۰	

فراوانی	۳۰۷
---------	-----

با توجه به جدول فوق و در تحلیل بدست آمده، سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ به دست آمد ($\text{sig} < 0/05$)، در نتیجه فرض صفر رد می شود، یعنی بین فرهنگ خوشبینی علمی با توانمند سازی ساختار در میان مدیران مدارس ابتدایی شهر ارومیه ناحیه یک رابطه وجود دارد و از طرفی با توجه به ضریب همبستگی پیرسون (۰/۶۰۴) برای فرضیه، بنابراین بین دو متغیر همبستگی مثبت و بسیار قوی وجود دارد.

برای آزمون تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته این فرضیه از آزمون رگرسیون استفاده شده است.

جدول شماره ۳: تحلیل واریانس فرضیه اول مربوط به مدل رگرسیونی متغیر فرهنگ خوشبینی علمی با توانمند سازی ساختار در میان مدیران مدارس ابتدایی شهر ارومیه ناحیه یک

خطای استاندارد		ضریب تشخیص تعدیل شده		ضریب تشخیص (R2)		R	
۰/۲۵۱		۰/۶۲۹		۰/۶۳۰		۰/۷۹۴	
سطح معنی داری	سطح اطمینان	F	میانگین مربعات	مجموع مربعات	درجه آزادی	منبع تغییرات	
۰/۰۰۰	۰/۹۵	۴۲۹/۰۵۹	۲۷/۲۱۰	۲۷/۲۱۰	۱	رگرسیون	
نتیجه آزمون: رد فرض H0			۰/۰۶۳	۱۵/۹۸	۳۰۵	باقیمانده	
			-----	۴۳/۱۹۲	۳۰۶	کل	

چنانچه در جدول ملاحظه می گردد که سطح معنی داری آزمون مربوطه برابر ۰/۰۰۰ می باشد، می توان چنین ادعا نمود که آزمون فوق با خطای ۰/۰۵ یا سطح اطمینان ۰/۹۵ معنی دار می باشد. پس تیم کاری مدیران بر توانمند سازی ساختار در میان مدیران مدارس ابتدایی شهر ارومیه ناحیه یک تأثیر دارد. با توجه به ضریب تشخیص R^2 که عبارت است از نسبت تغییرات توضیح داده شده توسط متغیر X به تغییرات کل، ۰/۶۳۰ می باشد. می توان بیان نمود که ۶۳/۰ درصد تغییرات فرهنگ خوشبینی علمی، توسط توانمند سازی ساختار می گردد.

جدول شماره ۴: ضرایب پارامتر فرضیه اول مربوط به متغیر فرهنگ خوشبینی علمی بر توانمند سازی ساختار

نتیجه آزمون	سطح معنی داری	t محاسبه شده	β شیب خط	عنوان متغیر
رد فرض H_0	۰/۰۴۶	۲/۰۲	۰/۴۷۵	عرض از مبدا
رد فرض H_0	۰/۰۰۰	۲۰/۷۱۴	۱/۰۹۸	فرهنگ خوشبینی علمی

بنابراین رابطه ریاضی تأثیر فرهنگ خوشبینی علمی بر توانمند سازی ساختار در مدارس ابتدایی شهر ارومیه ناحیه یک به صورت زیر خواهد بود :

$$Y = 0/475 + 1/098 X 1$$

می توان بیان نمود که یک واحد افزایش در فرهنگ خوشبینی علمی باعث ۱/۰۹۸ واحد افزایش در توانمند سازی ساختار در مدارس ابتدایی شهر ارومیه ناحیه یک می شود. پس می توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی این آزمون از لحاظ آماری معنی - دار می باشد.

نتیجه گیری و بحث

نتایج این تحقیق نشان داد که فرهنگ خوش بینی علمی تأثیر معناداری بر توانمندسازی ساختار در مدارس ابتدایی ناحیه یک شهر ارومیه دارد. فرهنگ خوش بینی علمی، که بر پایه رویکرد مثبت اندیشانه نسبت به علم، دانش و یادگیری بنا شده است، می تواند به بهبود ارتباطات، ارتقای انگیزه و افزایش اعتماد به نفس در میان مدیران و معلمان کمک کند. این امر در نهایت منجر به توانمندسازی ساختار مدارس، بهبود تصمیم گیری ها و افزایش کیفیت آموزشی می شود. پایایی و روایی ابزارهای تحقیق، صحت و دقت یافته ها را تضمین کرده و استفاده از روش های آماری مانند ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی، نشان دهنده وجود رابطه مستقیم و معنادار میان متغیرها بود. یافته ها حاکی از آن است که گسترش فرهنگ خوش بینی علمی در میان مدیران، نه تنها توانایی سازمانی مدارس را تقویت می کند، بلکه محیطی پویا و مبتنی بر همکاری را فراهم می آورد که برای پیشبرد اهداف آموزشی و پرورشی حیاتی است. با توجه به اهمیت موضوع، پیشنهاد می شود که برنامه های آموزشی و کارگاه های توسعه حرفه ای برای مدیران و معلمان طراحی شود که بتوانند فرهنگ خوش بینی علمی را در مدارس گسترش دهند. همچنین، بهره گیری از این رویکرد می تواند به عنوان الگویی برای سایر مدارس در مناطق مختلف کشور مورد استفاده قرار گیرد. در نهایت، اجرای سیاست های حمایتی از سوی مقامات آموزشی می تواند نقش بسزایی در نهادینه سازی فرهنگ خوش بینی علمی و افزایش کارایی ساختار مدارس داشته باشد.

منابع

- ✓ بیسپار، خسرو. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین معنای تحصیلی. سبک های مقابله ای و خوشبینی با فشار روانی ادراک شده در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور و آزاد اسلامی شهر پیرانشهر در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ ارومیه.
- ✓ چراغی خواه، زهره. (۱۳۹۸). پژوهشنامه روانشناسی مثبت، پایان نامه کارشناسی ارشد، شماره ۳ (۵)
- ✓ رنجبر سطری، پریسا. (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش خوش بینی تحصیلی از طریق قصه گویی بر سازگاری تحصیلی، پایان نامه ارشد. دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی.
- ✓ سرمد، زهش؛ حجازی، المیرا و بازگان، علی. (۱۳۹۸). روش تحقیق در علوم رفتاری، تهران، انتشارات آگه .
- ✓ عباسیان، حسین؛ حیدرزاده، سارا. (۱۳۹۴). تبیین نقش خوش بینی تحصیلی و ساختار توانمندساز در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. فصلنامه پژوهش های رهبری و مدیریت آموزشی، ۲ (اول)
- ✓ کریمی، علی؛ رسالت معلمی، الف. (۱۳۹۴). انتقال دانش یامنش، مجله رشد معلم، تهران، ۳ (۱۵)

- ✓ مرادی، ندا. (۱۳۹۴). پایان نامه کارشناسی ارشد، مجله علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، بهار و تابستان . یزدان پناه، ک. (۱۳۹۲) ارتباط سنجی ارگونومی، فرسودگی شغلی و رشد حرفه ای معلمان مقطع متوسطه، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت آموزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان.
- ✓ زرگر و همکاران. (۱۳۹۸). پرسشنامه آمادگی به اعتیاد. کرمان: نشر روان.
- ✓ معمارباشی، اکبر. (۱۴۰۱). بررسی خوش بینی تحصیلی، مجله مدیریت آموزشی ۴(۳): ۹۵-۹۷.
- ✓ ذبیحی، نرجس خاتون. (۱۳۹۸) مجله روانشناسی، ۳(۶)
- ✓ عیسی زادگان، علی. (۱۳۹۰). مجله روانشناسی مدرسه، ۳(۱۰)
- ✓ صادقی، علی؛ مرادی، سعید؛ فقیه آرام، بتول؛ عراقیه، علیرضا. (۱۴۰۰). شناسایی عوامل پیشروان توسعه فرهنگ سازمان اسلامی، ۱۹ (۳): ۴۷۹ - ۵۰۶.
- ✓ صدری، حسین؛ دلوئی، محمدرضا و شیروانی، علیرضا. (۱۳۹۹). طراحی و آزمون الگوی خوش بینی سازمانی با رویکرد آمیخته. مطالعات رفتار سازمانی، ۹ (۲): ۹۷ - ۱۲۸.
- ✓ قربانزاده، داود؛ طالقانی، محمد. (۱۴۰۰). ارتقای فرهنگ احساسی و کیفیت روابط کارکنان سازمان از طریق ارتباطات- داخلی و تاثیر آن بر هواخواهی کارکنان در صنعت هتل داری، مدیریت فرهنگ سازمانی، ۱۹ (۲): ۳۰۱ - ۲۸۱.

- ✓ Bevel, R. K., & Mitchell, R. M. (2012). The effects of academic optimism on elementary reading achievement. *Journal of Educational Administration*, 50 (6), 773-787.
- ✓ Hoy, W., Hoy, A., & Kurz, N. (2009). Teacher's academic optimism: The development and test of a new construct. *Teaching and Teacher Education*, 24, 821-835.
- ✓ Pajares, M. F. (1992). Teacher beliefs and educational research: Cleaning up amessy construct. *Review of Educational Research*, 62(3), 307-332.
- ✓ Taormina, R. J. (2009). Organizational socialization: the missing link between employee needs and organizational culture. *Journal of Managerial*